

DOI: 10.31866/2616-745X.13.2024.306851
УДК 327-025.56:321

ВЕЛИКІ І МАЛІ ДЕРЖАВИ: АСИМЕТРІЯ ВІДНОСИН

Дерев'янку Ігор Петрович

*Кандидат історичних наук, доцент,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2908-6405>,
e-mail: derevianko_ip@ukr.net
Національний авіаційний університет,
Відрадний пр., 4, Київ, Україна, 02000*

Надіслано:

30.01.2024

Рецензовано:

02.02.2024

Прийнято:

07.02.2024

Для цитування:

Дерев'янку, І.П., 2024. Великі і малі держави: асиметрія відносин. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*, 13, с.7-18. doi: <https://doi.org/10.31866/2616-745X.13.2024.306851>.

У статті досліджено асиметрію відносин між великими і малими державами. Асиметричні відносини є ключовими для розуміння міжнародних відносин, оскільки збройна агресія РФ проти України актуалізувала і висунула на передній план глобальної політики асиметрію через різницю в матеріальних можливостях двох країн. З'ясовано, що великі і малі держави, які перебувають фактично на діаметрально протилежних полюсах ієрархії міжнародних відносин і суттєво різняться своїми характеристиками, формують відносини крізь призму асиметрії. Саме малі держави є однією із найслабкіших ланок у ланцюгу асиметричних відносин. Метою статті є концептуальне осмислення сутності асиметрії між великими і малими державами, визначення її особливостей та наслідків для обох сторін. Методологічну основу наукового дослідження становлять традиційні методи, характерні для вивчення міжнародних відносин і світової політики. Метод історичних аналогій дозволив наблизити теоретичні висновки до об'єктивної реальності та досягнути поглибленого розуміння суті асиметричних відносин. Крім того, в рамках роботи використовувався системний підхід, який дозволив розглянути окремі характеристики і рівні асиметрії міжнародних відносин. Також при дослідженні сутності асиметрії між великими і малими державами був використаний метод аналізу та синтезу. Наукова новизна дослідження полягає у розгляді

відносин між великими і малими державами крізь призму асиметрії. Наголошено, що у ситуаціях, коли масштаби влади різні, між великими і малими країнами виникає «асиметрія уваги» через відмінності в силовому потенціалі та впливі. Важливо зазначити, що в рамках ієрархічних взаємозв'язків асиметрія як нерівність сил і статусів розглядається як нормальне явище, яке слугує підставою для домінантної легітимності.

Ключові слова: великі і малі держави; асиметрія; міжнародні відносини.

Вступ

Сьогодні традиційні уявлення про міжнародні відносини далеко не повністю відповідають новим умовам і глобальним тенденціям. Більшість досліджень у галузі міжнародних відносин традиційно фокусується на провідних потугах, які здатні здійснювати контроль чи примус щодо малих держав, які фактично становлять більшість суверенних країн світу. Співіснування великих і малих країн є об'єктивною реальністю та довгостроковою тенденцією, що існує в міжнародному співтоваристві з моменту виникнення сучасної міжнародної системи.

Асиметричні відносини є ключовими для розуміння міжнародних відносин, оскільки вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року актуалізувало і висунуло на передній план глобальної політики асиметрію через різницю в матеріальних можливостях двох країн.

Взаємодія держав є фундаментальною для вивчення міжнародних відносин, але через відмінності в географічному просторі, демографії, військовій потужності та валовому внутрішньому продукті, які існують між державами, домінуючими є відносини між нерівнозначними головними учасниками міжнародної взаємодії.

Через претензії великих держав на гегемоністський порядок асиметрія міжнародних відносин набуває як теоретичного, так і практичного значення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Тривалий час в епіцентрі уваги наукової спільноти перебували в основному відносини між великими державами, які здійснювали глобальний вплив на світові політичні процеси (Buzan, 2004; Brooks and Wohlforth, 2016; Waltz, 1993; Nossal, 1999).

Аналіз як вітчизняної, так і зарубіжної літератури, дотичної до теми дослідження, дає підстави стверджувати, що у науковому середовищі не існує серйозних розбіжностей щодо критеріїв визначення та характерис-

тики великих і малих держав. Проте при дослідженні різних граней взаємодії між ними у рамках теорії міжнародних відносин малопомітним явищем залишаються асиметричні відносини між державами.

Загалом у науковій літературі при тлумаченні терміна «асиметрія» (невідповідність, найбільш узагальнено означає відсутність або порушення симетрії) не спостерігається особливих розходжень думок. На окрему увагу заслуговує визначення поняття «асиметрія відносин», яке дає автор Оксфордського словника, який стверджує, що така «асиметрія виникає за умов, коли відносини між певними суб'єктами x та y не відповідають відносинам суб'єктів y та x » (Blackburn, 1998, p.35).

Якщо при визначенні терміна «асиметрія» у науковій спільноті не виникає великих дискусій, то проблемним видається трактування асиметрії у сфері міжнародних відносин. Хоча і цей напрям дослідження поступово потрапляє в поле зору фахової спільноти. Безперечний науковий та практичний інтерес представляє науковий доробок американського вченого Б. Уомака (Womack, 2016), який став теоретичним базисом для обґрунтування концепції асиметрії в міжнародних відносинах. Зокрема, вона виявляється релевантною і значущою з погляду формування засад зовнішньої політики України.

Формулювання цілей статті

Мета статті полягає у розкритті сутності асиметрії між великими і малими державами, визначенні її характеристик та наслідків для обох сторін.

Виклад основного матеріалу дослідження

Традиційно теоретики міжнародних відносин в основному зосереджені на дослідженні проблем взаємодії між великими державами. У результаті учасники міжнародних відносин нерідко розглядаються як функціонально подібні і відносно рівноважні актори. Зокрема, К. Уолтц (Waltz, 2010) акцентував увагу на відсутності функціональної диференціації суб'єктів міжнародної політики та провідній ролі великих держав у структурованні системи.

Однак це багато в чому було зумовлено процесом формування науки про міжнародні відносини, на який вплинуло міждержавне зіткнення Першої світової війни. Отже, нормативною підставою наукової дисципліни виступало прагнення запобігти повторенню конфлікту між великими державами.

Також варто додати, що одна із причин, за якої малі держави часто ігноруються в міжнародних дослідженнях, полягає в тому, що, коли аналіз проводиться на основі існуючих теорій влади, найменші держави світу

відразу ж випадають із поля зору. Якщо вони і привертають увагу, то тільки у вигляді об'єктів, на які впливають великі держави.

Брентлі Уомак (Womack, 2016), досліджуючи відносини між нерівнозначними акторами, дійшов висновку, що схильність теорії до побудови моделей систем, що включають зіставні елементи, вступає у протиріччя з переважанням взаємодій між державами, що суттєво різняться за своїм матеріальним потенціалом.

Очевидна відмінність у глобальних можливостях між більшою та меншою державою не призводить до анархії, оскільки теорія асиметрії зосереджується на взаємозалежності держав (Mkuti, 2022).

Малі держави, будучи повноцінними учасниками міжнародних відносин, як і великі держави, тісно вплетені в розгалужену мережу різноманітних взаємодій. Великі і малі держави, які перебувають фактично на діаметрально протилежних полюсах ієрархії міжнародних відносин і суттєво різняться своїми характеристиками, формують відносини крізь призму асиметрії. І саме малі держави є однією із найслабкіших ланок у ланцюгу асиметричних відносин. Вони не можуть, на відміну від великих держав, істотно впливати на міжнародне середовище, однак спроможні відстояти свою незалежність та територіальну цілісність.

До того ж малі держави, основною характеристикою яких є обмеженість їхніх ресурсів, здатні певною мірою впливати на найближче своє оточення. Як зазначають А. Вівел та К. Оест (Wivel and Oest, 2010), «мала держава – це держава, яка є слабкою в асиметричних відносинах на глобальному та регіональному рівнях, але, як правило, більш сильною державою на субрегіональному рівні» (р.436).

Відсутність необхідних ресурсів у невеликих суверенних держав змушує їх у реаліях домінування великих держав та економічної глобалізації діяти вкрай виважено і прагматично.

В умовах економічної, військової чи політичної залежності від великих сусідніх держав малі держави можуть запропонувати через дипломатію унікальний продукт, який не має конкурентів у своїй сфері, ключові ресурси або виступити каталізатором регіонального й міжнародного співробітництва та інтеграції (Wright, 2020).

Асиметричною рисою великих і малих держав є їх сприйняття свого значення на міжнародній арені, у глобальній економіці. Асиметричний фокус безпосередньо пов'язаний із дебатами в міжнародних відносинах про силу та вплив.

Концептуально асиметрію можна тлумачити як нерівномірний розподіл засобів та ресурсів між політичними акторами на державному рівні. Тоді як рівномірний розподіл засобів і ресурсів між державами викликає симетричну взаємодію.

На тлі формальної рівності суверенних національних держав переваги великих держав над малими на всіх рівнях, чи то політичному, дипломатичному, військовому, економічному, створили асиметрію відносин між ними. Незважаючи на формальну рівність акторів, в інституційній області або структурно асиметрія реально виражається через процес прийняття рішень. Структурний прояв владно-політичної нерівності чітко простежується в діях Ради Безпеки ООН (Feichtinger, 2004).

Вважається, що функціонально держави можуть бути рівними і відносини між ними носитимуть симетричний характер. Але все ж держави переважно будуть нерівними за потенціалами. Окрема група дослідників дотримується небезпідставно думки, що в основі сучасних міжнародних відносин лежить структурна нерівність і що вектор міжнародної політики визначають насамперед великі держави (Seaman, 2022).

Проте сучасна практика міжнародних відносин дає змогу осмислити і прояснити значення малих держав на світовій арені. Великі держави не можуть ігнорувати малі держави, оскільки взаємодія з ними сприяє досягненню їхніх стратегічних зовнішньополітичних цілей.

Деякі вчені розглядали відносини між великими і малими країнами по лінії панування – підпорядкування (Morrow, 1991; Walt, 2013). Зі свого боку, Джеймс Морроу розглядав асиметричні альянси в контексті компромісу між безпекою та автономією. У підсумку це дало можливість стверджувати, що привабливість альянсу залежить від компромісу, який може запропонувати кожна сторона, та цінностей, які кожна з них надає йому. Це спричинено тим, що «малі держави мають низький рівень безпеки та високий рівень автономії і тому намагаються формувати союзи, які підвищують їхню безпеку за рахунок деякої автономії» (Morrow, 1991, р.913).

Загалом в альянсах, які формують гнучкість у міжнародних відносинах і виступають інструментом політики безпеки, сильні та слабкі держави переслідують свої безпекові інтереси в рамках синергетичного співробітництва.

Великі держави, використовуючи силовий потенціал, різні стратегії для досягнення своїх цілей, здатні відстоювати свої інтереси безпеки не тільки в суто оборонних, а й наступальних цілях, проектуючи сили за межі своїх кордонів.

Натомість малі держави з огляду на обмеженість своїх можливостей практикують активну зовнішню політику, участь в альянсах, добровільне «підпорядкування» сильнішій державі.

Однак тут слід зазначити, що внаслідок зміни парадигми безпекової політики після 1989 року і у великих, і в малих державах починає переважати думка, що нові виклики і загрози можуть бути цілком успішно вирішені тільки на багатосторонній основі (Feichtinger, 2004).

Такий підхід зводить асиметрію до силових можливостей, а безпеку до зовнішніх факторів, при цьому військові дії щодо врівноваження як єдиного засобу досягнення безпеки ігноруються невоєнними шляхами, такими як внутрішній економічний розвиток. У цьому випадку побоювання щодо зовнішніх загроз пояснюють, чому малі та великі держави вступають у союзи, коли держави укладають врівноважуючі альянси проти або із країнами, які вони вважають найбільш загрозливими (Walt, 2013). Обговорення асиметричних відносин з погляду сили або військового потенціалу означає, що великі держави завжди будуть у більшій безпеці, ніж малі, і останні завжди будуть у підпорядкуванні.

Однак це може не завжди мати місце, коли ми ставимо в центр уваги інші проблемні області. Зокрема, Д. Морроу (Morrow, 1991) визнає, що «певні великі держави можуть бути у небезпеці, якщо їхнім інтересам загрожує серйозна небезпека, а окремі малі держави можуть перебувати у безпеці, якщо їхнім інтересам нічого не загрожує» (р.913).

Також слід зауважити, що у деяких ситуаціях невеликі країни змушені йти на компроміси, щоб протистояти основним загрозам та пристосуватися до другорядних за допомогою широких стратегій опору (Lobell, Jesse and Williams, 2015, p.151).

Малі країни також можуть визначати хід суперництва великих держав через підтримку однієї зі сторін. У ситуаціях, коли малі держави мають незначні можливості, щоб змінити баланс, вони можуть застосовувати «м'яке балансування», яке включає використання недорогих дипломатичних коаліцій через міжнародні інститути для стримування могутньої або потенційно загрозливої та небезпечної держави (Paul, 2005, p.58).

Приміром, африканські країни стримували Сполучені Штати в їхньому єрусалимському русі, прагнучи встановити дипломатичні відносини з Єрусалимом (Sonnad, 2017).

А. Кулі (Cooley, 2012), досліджуючи динаміку взаємодії між Вашингтоном, Москвою та Пекіном у Центральній Азії, стверджує, що цілі без-

пеки та стратегічні завдання регіональних держав різняться, що дозволяє їм одночасно переслідувати свої інтереси в умовах абсолютної вигоди. Проте держави Центральної Азії намагаються проводити виважену і гнучку політику, направлену на відстоювання власних інтересів у статусі підлеглої держави. Слід зазначити, що симетричні інтереси та увага виникають у відносинах, які перебувають у контексті не зовнішніх і невійськових питань безпеки. Така симетрія здатна формувати мирні і взаємовигідні стосунки. Відтак у рамках асиметричних відносин малі держави мають деякі можливості уникати певною мірою негативних проявів асиметрії.

Отже, хоча відносини між великими і малими країнами асиметричні за силою, їх інтереси можуть бути цілком симетричними, що потребує симетричної уваги для запобігання неправильному сприйняттю та конфронтації.

Б. Уомак (Womack, 2001) стверджує, що держави з нерівністю у можливостях, де «нерівність досить велика, щоб формувати структуру відносин», перебувають у асиметричних відносинах (р.133). У цих відносинах «менша сторона значно більше піддається взаємодії, ніж більша сторона» (Womack, 2016, р.10). Б. Уомак (Womack, 2006) зазначає, що асиметричні відносини формують різні інтереси та погляди, можливо, породжуючи системні помилки та конфронтації. Він вказує, що менша держава сама по собі не становить загрозу для безпеки більшої, а сприйняття загрози є найпотужнішим мотиватором до уваги, особливо на державному рівні (р.81). Менша держава, вбачаючи більші потенційні можливості та ризики, приділятиме чималу увагу відносинам із більшою державою, аніж навпаки. Це призводить до так званого явища «асиметрії уваги».

Модель Б. Уомака (Womack, 2004) насамперед фокусується на кількості уваги, яку асиметричні держави готові приділяти одна одній, нехтуючи інтенсивністю такої уваги. Увага, ймовірно, впливає, коли вона досить інтенсивна, щоб формувати процеси асиметричних відносин (Shin, Izatt and Moon, 2016). Наприклад, хоча Сполучені Штати та Південна Корея підтримують асиметричні відносини, спільні інтереси – загроза з боку Північної Кореї та потенційна загроза з боку Китаю – «служать взаємовигідною страховкою» для боротьби з потенційними загрозами та налагодження міцних відносин (Lim, 2006, р.5). Звідси випливає, що у відносинах важливі переваги та інтереси держав, а не їхні можливості (Moravcsik, 1997).

Отже, у ситуаціях, коли масштаби влади та психологічного пізнання різні, між великими і малими країнами виникає «асиметрія уваги» через відмінності в силовому потенціалі та впливі.

З огляду на концепцію асиметрії уваги малі країни можуть використувати різні дипломатичні моделі – збалансовану дипломатію, багатосторонню дипломатію, дипломатію альянсів і нейтральну дипломатію, що дає можливість покращити свої позиції у відносинах із великими державами та мінімізувати наслідки асиметричної ситуації. Дипломатична поведінка малих країн, якій властиві інституційність, ієрархічність, гнучкість, виваженість і практичність, залежить більшою мірою від дипломатичних дій великих держав, рівня відносин між ними та їхнього місця в ієрархії держав.

Загалом, спираючись на теорію Б.Уомака про асиметричні відносини, необхідно зазначити, що асиметрія не є критичною масою в міжнародних відносинах, але реальність виявляється набагато жорсткішою, особливо коли реальна вага міжнародних акторів далеко нерівнозначна, і велика держава проявляє відверто агресивні наміри.

Висновки

Отже, відносини між великими і малими державами можна розглядати як класичний зразок асиметричних відносин, коли одна держава не лише переважає другу за різними показниками, а й домінує у цих відносинах.

Асиметрія, яка означає дисбаланс сил між двома або більше суб'єктами міжнародних відносин (державами, організаціями), проявляється структурно у неореалістичних аксіомах «односторонність», «гегемонія» та «політика альянсу».

Асиметричні відносини практично виключають для великої країни будь-який ризик серйозної протидії з боку малої держави. Дефіцит у симетрії у відносинах між великими і малими політичними одиницями (особливо в торговельно-економічній сфері) у поєднанні з нерівністю влади створює асиметричну взаємозалежність, яка не може призвести до справедливого розподілу вигод. Велика держава у відносинах із малою державою, використовуючи у своїх інтересах асиметричні відносини, прагне довести до максимуму свої вигоди і обмежити потреби меншого партнера.

У цілому, в рамках ієрархічних взаємозв'язків асиметрія як нерівність сил і статусів розглядається як нормальне явище, яке слугує підставою для домінантної легітимності.

Досвід асиметричних відносин між великими і малими державами підкреслює величезну різноманітність міжнародних відносин та світової політики. Включення цього напряму аналізу і дискурсу до теорії міжна-

родних відносин життєво важливе для визнання та розуміння діапазону і складності асиметрії між нерівнозначними учасниками міжнародних взаємодій, що сприятиме розширенню та розробленню нових концепцій та теорій, які відповідають мінливій динаміці глобалізованому світу.

Феномен асиметрії як постійної, так і множинної відмінної риси міжнародної системи продовжуватиме залишатися рушійною силою в майбутньому та джерелом нестабільності й напруги у міжнародних відносинах.

REFERENCES

- Blackburn, S., 1998. *Oksfordzki słownik filozoficzny*. Warszawa: Książka i Wiedza.
- Brooks, S.G. and Wohlforth, W.C., 2016. The Rise and Fall of the Great Powers in the Twenty-first Century: China's Rise and the Fate of America's Global Position. *International Security*, [e-journal] 40 (3), pp.7-53. https://doi.org/10.1162/ISEC_a_00225
- Buzan, B., 2004. *The United States and the Great Powers: World Politics in the Twenty-First Century*. Cambridge: Polity.
- Cooley, A., 2012. *Great Games, Local Rules: The New Power Contest in Central Asia*. New York: Oxford University Press.
- Feichtinger, W., 2004. Asymmetrie als politik- und kriegsbildbestimmendes Phänomen. *Vielfalt in Uniform*, [online] 1, pp.63-105. Available at: <https://www.bmlv.gv.at/pdf_pool/publikationen/09_vu1_02_apk.pdf> [Accessed 10 January 2024].
- Lim, W., 2006. Policy Forum 06-30A: Transforming an Asymmetric Cold War Alliance: Psychological and Strategic Challenges for South Korea and the U.S. *Nautilus Institute*, [online] 18 April. Available at: <<https://nautilus.org/napsnet/napsnet-policy-forum/transforming-an-asymmetric-cold-war-alliance-psychological-and-strategic-challenges-for-south-korea-and-the-u-s/>> [Accessed 10 January 2024].
- Lobell, S., Jesse, N. and Williams, K., 2015. Why do secondary states choose to support, follow or challenge? *International Politics*, [e-journal] 52 (2), pp.146-162. <https://doi.org/10.1057/ip.2014.50>
- Mkuti, S., 2022. Asymmetry Theory and Practical Application in US-Kenya Counterterrorism. *East African Journal of Education and Social Sciences*, [e-journal] 3 (6), pp.149-165. <https://doi.org/10.46606/eajess2022v03i06.0246>
- Moravcsik, A., 1997. Taking Preferences Seriously: A Liberal Theory of International Politics. *International Organization*, [online] 51 (4), pp.513-553. Available at: <<https://www.princeton.edu/~amoravcs/library/preferences.pdf>> [Accessed 12 January 2024].

- Morrow, J.D., 1991. Alliances and Asymmetry: An Alternative to the Capability Aggregation Model of Alliances. *American Journal of Political Science*, [e-journal] 35 (4), pp.904-933. <https://doi.org/10.2307/2111499>
- Nossal, K., 1999. Lonely Superpower or Unapologetic Hyperpower? Analyzing American Power in the Post-Cold War Era. In: *South African Political Studies Association*, Saldanha, Western Cape, [online] 29 June-2 July 1999. Saldanha, pp.1-16. Available at: <https://nossalk.files.wordpress.com/2021/01/nossal_1999_hyperpower.pdf> [Accessed 12 January 2024].
- Paul, T.V., 2005. Soft Balancing in the Age of U.S. Primacy. *International Security*, [e-journal] 30 (1), pp.46-71. <https://doi.org/10.1162/0162288054894652>
- Seaman, K., 2022. Acknowledging and Addressing the Inequalities in the International System. In: Mahmoudi, H., Allen, M.H. and Seaman, K., eds. *Fundamental Challenges to Global Peace and Security: The Future of Humanity*. Cham: Palgrave Macmillan, pp.203-208. https://doi.org/10.1007/978-3-030-79072-1_10
- Shin, G., Izatt, H.J. and Moon, R., 2016. Asymmetry of power and attention in alliance politics: the US–Republic of Korea case. *Australian Journal of International Affairs*, [e-journal] 70 (3). pp.235-255. <https://doi.org/10.1080/10357718.2015.1113228>
- Sonnad, N., 2017. How every country voted on Trump's Jerusalem move. *Quartz*, [online] 21 December. Available at: <<https://qz.com/1163296/un-jerusalem-vote-how-every-country-voted-on-trumps-decision/>> [Accessed 14 January 2024].
- Walt, S.M., 2013. *The Origins of Alliances*. Ithaca: Cornell University Press.
- Waltz, K., 1993. The Emerging Structure of International Politics. *International Security*, [online] 18 (2), pp.44-79. Available at: <<http://rochelleterman.com/ir/sites/default/files/Waltz%201993.pdf>> [Accessed 14 January 2024].
- Waltz, K.N., 2010. *Theory of International Politics*. Long Grove: Waveland Press.
- Wivel, A. and Oest, K.J.N., 2010. Security, profit or shadow of the past? Explaining the security strategies of microstates. *Cambridge Review of International Affairs*, [e-journal] 23 (3), pp.429-453. <https://doi.org/10.1080/09557571.2010.484047>
- Womack, B., 2001. How size matters: The United States, China and asymmetry. *The Journal of Strategic Studies*, [e-journal] 24 (4), pp.123-150. <https://doi.org/10.1080/01402390108437858>

Womack, B., 2004. Asymmetry theory and China's concept of multipolarity. *Journal of Contemporary China*, [e-journal] 13 (39), pp.351-366. <https://doi.org/10.1080/1067056042000211942>

Womack, B., 2006. *China and Vietnam: The Politics of Asymmetry*. New York: Cambridge University Press.

Womack, B., 2016. *Asymmetry and International Relationships*. New York: Cambridge University Press.

Wright, N.E., 2020. Small states and international relations pedagogy: Exploring the creative agency frontier. *Oasis*, [e-journal] 32, pp.49-62. <https://doi.org/10.18601/16577558.n32.05>

LARGE AND SMALL STATES: ASYMMETRY OF RELATIONS

Ihor Derevyanko

*PhD in Historical Sciences, Associate Professor,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2908-6405>,
e-mail: derevianko_ip@ukr.net,
National Aviation University,
Kyiv, Ukraine, 02000*

The article examines the asymmetry of relations between large and small states. Asymmetric relations are key to understanding international relations, since the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine actualised and brought asymmetry to the forefront of global politics due to the difference in material capabilities of two countries. It is found out that large and small states, which are actually at diametrically opposite poles of the international relations hierarchy and differ significantly in their characteristics, form relations through the prism of asymmetry. Actually, small states are one of the weakest links in the chain of asymmetric relations. An objective of the article is a conceptual understanding of the essence of asymmetry between large and small states, determination of its features and consequences for both sides. A methodological basis of scientific research grounds on traditional methods characteristic of the studying international relations and world politics. The method of historical analogies makes it to bring theoretical conclusions closer to objective reality, and achieve a deeper understanding of the essence of asymmetric relations. In addition, within the framework of the article, a systematic approach is used, which makes it possible to study definite characteristics and levels of asymmetry in international relations. The method of analysis and synthesis is also used in researching the essence of asymmetry between large and small states. The scientific novelty of the study consists in considering the relations between large and small states through the prism of asymmetry. It is emphasised that in situations where the scales of power are different, there is an “asymmetry of attention” between large and small countries due to differences in power potential and influence. It is important to note that within the framework of hierarchical relations, asymmetry as an inequality of power and status is considered a normal phenomenon that serves as a basis for dominant legitimacy.

Key words: large and small states; asymmetry; international relations.